

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 13C/101/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8115206124
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Peter Revický
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2020:8115206124.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudcom Mgr. Petrom Revickým v právnej veci žalobkyne: N. A., D.: XX.X.XXXX, Y.A. X, XXX XX A., zastúpeného JUDr. Martinou Kožárovou Jenčovou, advokátkou, Slovenská 69, 089 01 Prešov, proti žalovanému: S. S. Z., V..Z., G. XX, XXX XX G., o zaplatenie 538,80 Eur s príslušenstvom, takto

rozhodol:

Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni sumu 538,80 Eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5,05 % ročne z tejto sumy od 2.5.2015 do zaplatenia do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a .

Žalobkyňa m á n á r o k voči žalovanému na náhradu trov konania v rozsahu 100%, o ktorých výške rozhodne súd po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobou doručenou súdu 12.3.2015 sa žalobkyňa domáhala, aby súd vydal platobný rozkaz, ktorým by žalovanému uložil povinnosť zaplatiť jej sumu 538,80 Eur s 5,05 % ročným úrokom z omeškania od 11.3.2015 do zaplatenia a trovy konania.

2.1. Žalobu odôvodnila tým, že je podielovou spoluvlastníčkou, resp. výlučnou vlastníčkou nehnuteľností: G. - I. Č.. XXX/X P. S. XXXX O., orná pôda, v podiele 1, zapísaná na U. Č.. XXXX, G.. Ú.. Z., G. - I. Č.. XXX/X o výmere 83 m2, orná pôda, v podiele 1, zapísaná na U. Č.. XXXX, G.. Ú.. Z., G. - I. Č.. XXX/X o výmere 818 m2, orná pôda, v podiele 1/1 zapísaná na U. Č.. XXXX, G.. Ú.. Z., G. - I. Č.. XXX/X o výmere 778 m2, orná pôda, v podiele 1/1 zapísaná na U. Č.. XXXX, G.. Ú.. Z. (ďalej len „označené nehnuteľnosti“), a na uvedených nehnuteľnostiach je vybudovaná vodohospodárska stavba „A. - Z., G. L.. Z., ktorej správcom je žalovaný“.

2.2. Žalobkyňa uviedla, že podľa plánu na identifikáciu pôvodných pozemkov na skutočný stav vyhotovenia stavby kanalizačnej stoky, vyhotovenom L.. V. T., uvedená stavba predstavuje trvalý záber týchto pozemkov takto:

- z parcely G. I. Č.. XXX - výmeru 89 m2 (diel 1),
- z parcely G. I. Č.. XXX/X - výmeru 60 m2 (diel 2) + výmera 26 m2 (diel 3), a
- z parcely G. I. Č.. XXX/X - výmeru 57 m2 (diel 4) + výmera 37 m2 (diel 5) s tým, že celková výmera, patriaca žalobkyni a užívaná žalovaným v dôsledku vyhotovenia stavby kanalizačnej prípojky predstavuje 224,5 m2.

2.3. Žalobkyňa mala za to, že v zmysle súdnej praxe o plnenie bez právneho dôvodu ide aj v prípade užívania cudzieho pozemku bez právneho dôvodu, a že podľa zjednocujúceho stanoviska spoločného

kolégia Krajského súdu v Prešove zo dňa 10.1.2013, bezdôvodné obohatenia vzniká nielen v prípade, ak sa protiprávne nezmenšil majetok obohateného, ale aj vtedy, ak sa doterajší majetok nezmenšil, hoci by k tomu došlo, keby bol obohatený plnil svoje povinnosti.

2.4. Žalobkyňa tvrdila, že v danom prípade žalovaný užíva jej nehnuteľnosti bez právneho dôvodu, čím sa na jej úkor obohacuje. Dodala, že listom zo dňa 23.7.2014 požiadala žalovaného o vydanie bezdôvodného obohatenia, na čo tento reagoval listom zo dňa 24.11.2014, podľa ktorého má žalovaný za to, že najneskôr v deň právoplatnosti stavebného povolenia boli nehnuteľnosti žalobkyne zaťažené vecným bremenom, ktoré vzniklo zo zákona, k čomu však žalobkyňa poukázala na rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 3Co 56/2014, ktorý v obdobnej právnej veci konštatoval, že ust. § 20 ods. 1 zák. č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách nie je formulované ako vecné bremená. Nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia si uplatnila podľa znaleckého posudku Ing. Dušana Kvasku č. 106/2013 (vyhotoveného na ohodnotenie pozemkov v rovnakej lokalite) na sumu 1,20 Eur/m² s tým, že výška bezdôvodného obohatenia za výmeru prislúchajúcu podielu žalobkyne je 224,5 m² x 1,20 Eur/m² = 269,40 Eur, a nárok si uplatňuje za obdobie od 11.3.2013 do 11.3.2015 vo výške 269,40 Eur x 2 roky = 538,80 Eur ročne.

3.1. Žalovaný so žalobou nesúhlasil. Uviedol, že je pravdou, že cez dotknuté nehnuteľnosti v podielovom spoluvlastníctve žalobkyne, ktorých spoluvlastníčkou sa stala v roku 1997 aj kúpou, je vybudovaný kanalizačný zberač G a kanalizačný zberač G IV, obe zberače ako súčasť vodohospodárskej stavby „A. - Z., G., L.. Z.“. Dodal však, že povolenie na zriadenie vyššie uvedenej stavby vydal Okresný národný výbor v Prešove, odbor poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva pod číslom Pôd. XXXX/XXXX dňa 22.03.1976, a Východoslovenský krajský národný výbor v Košiciach - odbor poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva rozhodnutím číslo : XXX/XXXX-S. zo dňa 08.03.1984 povolil užívanie tejto stavby.

3.2. Žalovaný mal za to, že najneskôr v deň právoplatnosti stavebného povolenia boli nehnuteľnosti žalobkyne, resp. jej právnych predchodcov zaťažené vecným bremenom, ktoré vzniklo zo zákona (s tým, že vecné bremenom nevzniká záznamom v katastri nehnuteľností, nakoľko tento zápis nemá právotvorný, ale iba evidenčný charakter), a ktoré trvá do času faktického zrušenia tohto zariadenia, a to v prospech žalovaného, pretože podľa jeho názoru od tohto momentu boli vlastníci nehnuteľností pod stavbou vo verejnom záujme reálne obmedzení v užívaní svojich nehnuteľností. Ide podľa neho o zákonné, legálne vecné bremenom, pretože má všetky charakteristické črty verejnoprávneho obmedzenia vlastníckeho práva, nakoľko:

- ide o obmedzenie vo verejnom záujme, ktoré bolo upravené v predpise kogentnej povahy z. č. 138/1973 Z. z. o vodách,
- ide o konkrétne vymedzenia oprávnenia a povinnosti vymedzeného, druhovo určeného subjektu, teda prevádzkovateľa verejného vodovodu, alebo verejnej kanalizácie,
- oprávnenie žalovaného je viazané na výkon činnosti, na povolenie odvádzať odpadové vody verejnou kanalizáciou pre obyvateľstvo,
- hospodársky účel vzniku vecného bremena spočíva v hromadnom odvádzaní odpadových vôd.

Žalovaný ďalej dodal, že zákony pripúšťajú v súvislosti so zákonným vecným bremenom výlučne dva špecifické nároky za obmedzenie vlastníckeho práva, a to nárok na náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti, a nárok na primerané náklady na zachovanie a opravy vecného bremena, a teda žalobcom požadovaný nárok na zaplatenie nájmu za zákonné vecné bremenom je nad rámec platnej zákonnej úpravy.

Na vznik, rozsah a právo náhrady za nútené obmedzenia sa má podľa neho výlučne aplikovať iba špeciálna úprava obsiahnutá v zákone č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách. Nie je možné podľa názoru žalovaného „duplicitne“ použiť aj všeobecnú úpravu v Občianskom zákonníku o nájme.

3.3. Žalovaný uzavrel, že vlastníka pozemku nepochybne má v dôsledku výkonu oprávnení prevádzkovateľa právo na primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti, ktorú si však môže uplatniť u vlastníka verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie (len) v zákonných prekluzívnych lehotách odo dňa vzniku núteného obmedzenia užívania nehnuteľnosti. Vzhľadom na to navrhol žalobu zamietnuť.

4. Súd vo veci vydal platobný rozkaz, ktorým rozhodol po zohľadnení vyjadrení strán sporu (odporujúcich si iba v právnom hodnotení skutkového stavu, ktorý inak sporný nebol) tak, že návrhu žalobkyne v celom rozsahu vyhovel vychádzajúc z právnych záverov právoplatného rozhodnutia v obdobnej právnej veci toho istého žalovaného - rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 11C/87/2015-120 zo dňa 24.5.2017, ktorým sa rozhodlo o povinnosti žalovaného vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie na užívanie pozemku, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove č.k. 9Co/129/2017 zo dňa 6.3.2018, s ktorým sa súd v celom rozsahu stotožnil, o čom boli strany oboznámené prípisom doručeným im spolu s platobným rozkazom.

5. Proti vydanému platobnému rozkazu však podal žalovaný včas odpor s odôvodnením, a preto ho súd uznesením v zmysle ust. § 267 ods. 3 CSP v plnom rozsahu zrušil.

6. V odpore proti platobnému rozkazu však žalovaný iba opätovne zopakoval svoju argumentáciu, ktorú už predtým uviedol vo svojom vyjadrení k žalobe, a doplnil len to, že ako stavebník bol v momente začiatku výstavby vodohospodárskej stavby vo verejnom záujme dobromyseľný, že môže stavbu vykonať, a oproti tomu žalobkyňa, resp. jej právny predchodca, mala možnosť domáhať sa negatívnej ochrany a bez primeraných okolností tak neurobila. Poukázal na to, že žalobkyňa si uplatňuje iba sekundárny reparačný nárok. Nastala podľa neho bežná situácia, že v prípade existencie stavby na cudzom pozemku, je žalovaný ako vlastník stavby vyzvaný výlučne na vydanie majetkového prospechu (resp. ujmy, náhrady) týkajúceho sa užívania cudzieho pozemku (vo výške zodpovedajúcej spravidla obvyklému nájomnému) bez ohľadu na reštitučný nárok, t.j. docielenie odstránenia protiprávneho stavu. Namietal, že aj žalovanému, ako vlastníkovi stavby, by mala byť zaručená minimálna ochrana jeho legitímnych očakávaní (dobromyseľnosti). Podľa neho nie vlastným zavinením sa dostal do stavu, že nemôže dosiahnuť usporiadanie vzťahov so žalobkyňou, ktorá zrejme bude požadovať majetkový prospech (ujmu, náhradu) opakovane. Podľa neho žalobkyňa, resp. jej právny predchodca, si nemožnosť užívania pozemku zrejme spôsobila (aj) sama, keďže výstavbe nezabránila v čase, keď tak urobiť mohla a mala. Navyše v žalobe podľa neho neuviedla ako konkrétne je v užívaní svojej nehnuteľnosti obmedzovaná stavbou vo vlastníctve žalovaného. Namietol, že priznávaním právnych nárokov vlastníkov pozemkov voči vlastníkom stavieb na cudzom pozemku titulom vydania bezdôvodného obohatenia, dochádza k podporovaniu udržiavania a konzervovaniu protiprávneho stavu. A napokon vzniesol aj námietku premlčania s tým, že svoj právny nárok si mala uplatniť v trojročnej lehote odo dňa, keď sa jej právo mohlo vykonať po prvý raz. Po troch rokoch od vzniku skutkových okolností obmedzenia vlastníckeho práva žalobkyne jej pohľadávka podlieha premlčaniu a jej subjektívne právo stratilo právny nárok.

7. Žalobkyňa sa k vyjadreniam a odporu žalovaného nevyjadrila, hoci ju na to súd uzneseniami podľa § 167 ods. 3 CSP vyzval.

8. Keďže v danom prípade hodnota sporu bez príslušenstva neprevyšuje sumu 2000,- Eur (tzv. „drobný spor“), súd vec v súlade s ust. § 177 ods. 2 písm. a) CSP prejednal bez nariadenia pojednávania.

9. Súd sa vo veci oboznámil so žalobou a vykonal dokazovanie všetkými predloženými listinami, ktorých odpis bol stranám sporu v priebehu konania doručený (§ 204 CSP), a na základe zhodných (resp. nepopretých) tvrdení rozhodujúcich skutočností (§ 132 ods. 1, § 151 a § 186 ods. 2 CSP) a vykonaných dôkazov zistil podstatný skutkový stav v zhode s tým, ako ho v rozhodných okolnostiach uviedli strany sporu, a ktorý tak ani v konaní sporný nebol.

10. Medzi stranami nebolo sporné, že žalobkyňa je podielovou spoluvlastníčkou resp. výlučnou vlastníčkou označených nehnuteľností, a že žalovaný má na nich umiestnené stavby - kanalizačné zberače, čo predstavuje trvalý záber týchto pozemkov vo výmerách 89 m², 60 m², 26 m², 57 m² a 37 m² s tým, že celková výmera patriaca žalobkyňi a užívaná žalovaným (po zohľadnení jej ideálneho spoluvlastníckeho podielu 1 z prvého dielu o výmere 89 m²) predstavuje 224,5 m². Povolenie na zriadenie tejto stavby vydal Okresný národný výbor v Prešove dňa 22.3.1976 a užívanie tejto stavby povolil Východoslovenský krajský národný výbor v Košiciach rozhodnutím zo dňa 8.3.1984.

11. Na všeobecnú námietku žalovaného, že žalobkyňa neuviedla ako konkrétne je v užívaní svojej nehnuteľnosti obmedzovaná stavbou vo vlastníctve žalovaného súd neprihliadal, nakoľko podľa názoru súdu žalobkyňa v žalobe dostatočne zrozumiteľne uviedla, že stavba predstavuje trvalý záber pozemkov

vo výmere ktorú uviedla, a žalovaný žiadne iné vlastné tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach neuviedol (§ 151 ods. 2 CSP).

12. V konaní ďalej nebol spochybnený ani žalobkyňou prezentovaný výpočet náhrady za užívanie označených nehnuteľností vo výške 1,20 Eur/m².

13. Sporná tak zostala len otázka právneho režimu označených nehnuteľností patriacich žalobkyni a užívaných žalovaným, na ktorých má tento umiestnené uvedené súčasti vodohospodárskej stavby (kanalizačné zberače) s tým, že podľa žalovaného najneskôr v deň právoplatnosti stavebného povolenia (na uvedenú stavbu) boli tieto nehnuteľnosti žalobkyne, resp. jej právnych predchodcov zaťažené vecným bremenom, ktoré vzniklo zo zákona č. 138/1973 Zb., a ktoré trvá do času faktického zrušenia tohto zariadenia, a to v prospech žalovaného (možnosťou, resp. oprávnením stavebníka zriaďovať a prevádzkovať na nich vodovodné a kanalizačné rady, ktoré sú vodohospodárskymi líniovými stavbami a ich výstavba je vo verejnom záujme, a to v rozsahu vyplývajúcom z povolenia na vodohospodárske dielo).

Všeobecné východiská

14. Podľa § 37a ods. 1 zák. č. 138/1973 Zb. o vodách (účinného do 31.5.2002) - vodovodné a kanalizačné rady, ktoré sú vodohospodárskymi líniovými stavbami a ich výstavba je vo verejnom záujme, možno zriaďovať a prevádzkovať na cudzích nehnuteľnostiach v rozsahu vyplývajúcom z povolenia na vodohospodárske dielo podľa § 9.

Podľa § 37a ods. 2 cit. zákona - oprávnenia stavebníka podľa odseku 1 vznikajú dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vodohospodárskeho orgánu na zriadenie vodohospodárskeho diela.

Podľa § 37a ods. 3 cit. zákona - povinnosti vlastníka podľa odseku 1 sú vecným bremenom podľa osobitných predpisov.

Podľa § 37a ods. 4 cit. zákona - za výkon oprávnení podľa odseku 1 patrí náhrada obdobne podľa predpisov o vyvlastnení. Ak medzi stavebníkom a vlastníkom (správcom, užívateľom) nehnuteľnosti nedôjde k dohode, o náhrade rozhodne vodohospodársky orgán, ktorý je príslušný na povolenie vodohospodárskeho diela.

15. Podľa § 123 zák. č. 40/1964 Zb. (ďalej len „OZ“) vlastníkom je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním.

16. Podľa § 663 OZ - nájomnou zmluvou prenajímateľ prenecháva za odplatu nájomcovi vec, aby ju dočasne (v dojednanej dobe) užíval alebo z nej bral aj úžitky.

17. Podľa § 671 ods. 1 OZ - nájomca je povinný platiť nájomné podľa zmluvy, inak nájomné obvyklé v čase uzavretia zmluvy s prihliadnutím na hodnotu prenajatej veci a spôsob jej užívania.

18. Podľa § 451 ods. 1 zák. č. 40/1964 Zb. (ďalej len „OZ“) kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

19. Podľa § 451 ods. 2 OZ - bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

20. Majetkovým prospechom získaným bez právneho dôvodu pritom treba nepochybne rozumieť aj prospech z toho, že majetok toho, kto nejaké plnenie bez právneho dôvodu prijal a užíval (spotreboval), sa nezmenšil o to, čo by na to inak obvykle vynaložiť musel (primerane viď aj § 458 OZ). Uvedený záver vyplýva aj z komentovanej odbornej literatúry, podľa ktorej „Cieľom právnej úpravy bezdôvodného obohatenia v Občianskom zákonníku (ale aj v iných právnych predpisoch súkromného práva; v menšej miere sa tento inštitút vyskytuje aj v normách práva verejného) je reparácia nerovnováhy, ku ktorej dochádza bez relevantného právneho dôvodu v majetkovej sfére subjektov právnych vzťahov. ... Primárnou funkciou právnej úpravy bezdôvodného obohatenia je tak náprava nespravodlivej majetkovej nerovnováhy vzniknutej z titulu absencie relevantného právneho dôvodu. ... Charakter výpočtu jednotlivých skutkových podstát bezdôvodného obohatenia je len exemplifikačný. ... Uvedený záver argumentačne rezultuje aj z jednoznačnej

preferencie ústavnokonformného a teleologického výkladu právnych noriem. Zákaz bezdôvodného obohacovania sa je totiž len derivátom absolútneho subjektívneho práva vlastníť majetok, resp. pokojne ho užívať (porovnaj čl. 1 dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd). Každé ustanovenie Občianskeho zákonníka <<https://www.beck-online.sk/bo/document-view.seam?documentId=pj5f6mjzgy2f6nbq>>, a teda i ustanovenia o bezdôvodnom obohacovaní sa, je preto potrebné vykladať tak, aby tento výklad nespochybňoval ústavou a Dohovorom garantované práva. Výklad vychádzajúci z taxatívneho charakteru výpočtu jednotlivých skutkových podstát bezdôvodného obohacovania tak neprímerane reštriktívne obmedzuje jedno zo základných absolútnych subjektívnych práv, právo vlastníť majetok. Ak by určité správanie sa subjektov práva nebolo možné subsumovať pod niektorú z osobitných skutkových podstát bezdôvodného obohacovania (§ 451 ods. 2 a § 454 OZ <<https://www.beck-online.sk/bo/document-view.seam?documentId=pj5f6mjzgy2f6nbqfzygc4tbm5zgczrngq2ti>>), nevzťahoval by sa príkaz na majetkovú reštitúciu podľa § 451 ods. 1 na takéto konanie. Zmyslom právnej úpravy bezdôvodného obohacovania je však zabezpečenie nápravy nespravodlivo získanej majetkovej výhody, preto je doslovný gramatický výklad jednotlivých ustanovení Občianskeho zákonníka <<https://www.beck-online.sk/bo/document-view.seam?documentId=pj5f6mjzgy2f6nbq>> neprípustný“. (in: Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I., II. § 1 ? 880. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1587-1597).

21. Podľa § 458 OZ - musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením. Ak to nie je dobre možné, najmä preto, že obohatenie spočívalo vo výkonoch, musí sa poskytnúť peňažná náhrada.

22. Podľa § 100 ods. 1 OZ - právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

23. Podľa § 107 ods. 1 OZ - právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohacovania sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

24. Podľa § 563 OZ - ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal.

25. Podľa § 517 ods. 1 veta prvá OZ dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní. Podľa § 517 ods. 2 OZ ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis. Podľa § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, v znení platnom v čase vzniku omeškania - výška úrokov z omeškania je o 5 percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu.

Právne posúdenie

26. Žalovaný v podstate tvrdil, že jeho oprávnenie užívať označené nehnuteľnosti mu vyplýva z jeho oprávnení ako stavebníka na základe vecného bremena vzniknutého v jeho prospech na základe zákona č. 199/1995 Z.z., ktorým bolo do zákona č. 138/1973 Zb. o vodách zavedené ustanovenie § 37a, a to s poukazom na povolenie na zriadenie uvedenej stavby vydané dňa 22.3.1976, a jeho prevádzkovanie tejto stavby aj v čase, kedy tento zákon vstúpil do platnosti. S týmto názorom však nemožno súhlasiť. Uvedené ustanovenie totiž podľa jeho znenia, bez akejkoľvek ďalšej intertemporálnej úpravy, ustanovovalo počas svojej účinnosti vznik oprávnení stavebníka (!) zriaďovať a prevádzkovať vodohospodárske a kanalizačné rady na cudzích nehnuteľnostiach (v rozsahu vyplývajúcom z povolenia na vodohospodárske dielo) nepochybne len do budúca (dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vodohospodárskeho orgánu na zriadenie vodohospodárskeho diela), a nie spätne pred jeho účinnosťou a rovnako tak ani neskôr, keď (už) účinné nebolo.

27. V tomto konkrétnom prípade teda, keďže administratívne povolenie na zriadenie vyššie uvedenej stavby a jej užívanie bolo vydané zjavne za inej situácie a v čase inej zákonnej úpravy, teda zákonné vecné bremeno zákonom č. 199/1995 Z.z. nevzniklo. V tejto súvislosti sa pritom súd v celom rozsahu

stotožňuje už so skôr vysloveným právnym názorom vyjadreným v rozsudku Krajského súdu v Prešove v obdobnej veci proti tomu istému žalovanému vedenej pod sp. zn. 9Co/129/2017, na ktorý v celom rozsahu odkazuje.

28. Krajský súd v Prešove v uvedenom rozhodnutí poukázal na to, že podľa dôvodovej správy k zákonu č. 199/1995 Z.z., ktorým sa zmenil zákon č. 50/1976 Zb. - Stavebný zákon a Zákon č. 138/1973 Zb. o vodách (Vodný zákon), článku II, týkajúceho sa zákona č. 138/1973 Zb., mala táto úprava zabezpečiť zjednodušenie, a najmä zrýchlenie postupu pri výstavbe vodohospodárskych líniových stavieb, ktorými sú vodovodné a kanalizačné rady, prechádzajúce pozemkami viacerých katastrálnych území. Ide o vznik vecného bremena zo zákona, obdobne ako to zakotvuje zákon č. 79/1957 Zb. (Elektrizačný zákon), zákon č. 67/1960 Zb. (Plynárenský zákon) a Zákon č. 110/1964 Zb. o telekomunikáciách. Vlastníkovi pozemku prináleží za takéto obmedzenie náhrada obdobne ako pri založení vecného bremena v rámci vyvlastňovacieho konania. V rámci zjednodušenia postupu pri riešení sporných prípadov o náhradu, sa rozhodovanie o výške náhrady zveruje vodohospodárskym orgánom, ktoré sú oboznámené s jednotlivými prípadmi v rámci povoľovacieho konania. Krajský súd v Prešove ďalej v uvedenom rozhodnutí poukázal na to, že tak v zákone č. 79/1957 Zb., ako aj v zákone č. 67/1960 Zb., na ktoré sa odvolávala dôvodová správa k zákonu č. 199/1995 Z.z. sú v prechodných ustanoveniach uvedené dôsledky zákonnej úpravy na obmedzenia vlastníkov pozemkov, ktoré vznikli pred účinnosťou týchto zákonov, avšak v zákone č. 199/1995 Z.z. absentujú prechodné ustanovenia, ktoré sú v zákonoch č. 79/1957 Zb. a č. 67/1960 Zb., na ktoré odkazuje dôvodová správa zákona č. 199/1995 Z.z. (bod 14. a 15. vyššie uvedeného rozsudku). Podľa uvedené teda „zákonnej formulácii nemôže zodpovedať iný výklad ako ten, že vecné bremeno vzniká len k tým vodohospodárskym stavbám, ktoré budú zriadené po účinnosti zákona. K výkladu tejto úpravy, ako k nemu dospel žalovaný, t.j. že zákonodarca mienil zaviesť úpravu spoločenských vzťahov existujúcich v čase nadobudnutia účinnosti zákona by bolo možné dospieť len pri obdobnej úprave, na ktorú zákonodarca odkázal v dôvodovej správe k zákonu č. 199/1995 Z.z., t.j. v úprave v tom čase danej prechodnými ustanoveniami v zákone č. 79/1957 Zb. a 67/1960 Zb.“ (bod 17. vyššie uvedeného rozsudku).

29. Rovnako tak „v konkrétnom prípade nevzniklo vecné bremeno ani na základe ust. § 20 Zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a kanalizáciách v znení účinnom v rozhodnom období, t.j. v období, za ktoré bolo bezdôvodné obohatenie nárokované. Pokiaľ žalovaný poukazoval na ust. § 20 ods. 4 tohto zákona, je potrebné uviesť, že každé zákonné ustanovenie je potrebné vykladať celistvo, nie izolovane. Ods. 4 § 20 tohto zákona upravuje právo na primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti. O aké obmedzenie ide, vyplýva z ods. 1 tohto zákonného ustanovenia, podľa neho prevádzkovateľ je oprávnený v nevyhnutnej miere vstupovať na cudzie pozemky, v súvislosti s činnosťami v tomto ustanovení uvedenými, t.j. umožňuje iba zaistenie prístupu. Vstupovanie v nevyhnutnej miere zaiste nie je pretrvávajúci stav existencie stavby kanalizačného zberača. Okrem toho, ak by aj ust. §20 ods. 1 obsahovalo formuláciu, z ktorej by sa dalo dedukovať, že ním zákonodarca mienil upraviť aj obmedzenia inej kvality v zmysle zásahu do vlastníckych práv, napr. umiestnenie stavby, platí, že by mali platiť len na tie stavby, ktoré budú zriadené po účinnosti zákona. Vyplýva to z toho, že zákonodarca v ust. § 42 ods. 6 tohto zákona výslovne uviedol, že oprávnenia k cudzím nehnuteľnostiam, ako aj obmedzenia ich užívania, ktoré vznikli pred účinnosťou tohto zákona zostávajú zachované, čo nie je možné vyložiť inak ako tak, že režim skôr vzniknutých obmedzení nie je novou úpravou dotknutý. ... ak by sa pripustilo, že účinnosťou zákona č. 442/2002 Z.z. vznikli oprávnenia podľa § 20 ods. 1 zákona ku všetkým, aj v čase účinnosti zákona existujúcim vodohospodárskym stavbám, potom by ust. § 42 ods. 6 nemalo opodstatnenie. ... Len pre úplnosť je potrebné v tejto súvislosti taktiež uviesť, že dôvodom žaloby nebolo tvrdenie žalobcu o obmedzení jeho vlastníckych práv tým, že žalovaný vstupuje na jeho pozemok, ale to, že obmedzenie jeho vlastníctva spočíva v existencii stavby kanalizačného zberača.“ (bod 19. a 20. vyššie uvedeného rozsudku).

30. Žalovanému pritom vo vzťahu k žalobkyni žiadne právo zriadiť stavbu na cudzom pozemku nevzniklo. Vhodné je pritom poukázať aj na to, že je potrebné rozlišovať neoprávnenú stavbu od stavby nepovolenej. Neoprávnená stavba je stavba, ktorú postavil niekto čo i len z časti na cudzom pozemku bez toho, aby mal občianskoprávne právo na tomto cudzom pozemku stavať. Stavba môže byť vo vzťahu k majiteľovi cudzieho pozemku neoprávnená i vtedy, ak na ňu bolo vydané stavebné povolenie (a je s ním v súlade). Naproti tomu nepovolenej stavba z hľadiska administratívnych predpisov je stavba postavená bez stavebného povolenia podľa stavebných predpisov alebo v rozpore s ním. Otázka (ne)oprávneného užívania pozemku pod stavbou a s tým súvisiace prípadné bezdôvodné

obohatenie sa pritom týka stavieb (ne)oprávnených vo vzťahu vlastníka stavby a pozemku, a nie stavieb administratívne (ne)povolených vo vzťahu medzi stavebníkom a správnym orgánom. (Ne)oprávnenosť stavby teda priamo nijako nesúvisí so stavebným povolením. I (administratívne) povolená stavba na cudzom pozemku teda zostáva predmetom občianskoprávných vzťahov a jej užívanie na cudzom pozemku môže byť v rozpore vecnými právami (vlastníckym oprávnením) na dotknutom pozemku (mutatis mutandis porovnaj E. Barešová, P. Baudyš: Zákon o zápisech vlastnických a jiných vecných práv k nemovitostem, 4. vydání, Praha: C.H.Beck, 2007, s. 442). Z hľadiska vzájomných vzťahov je teda dôležité predovšetkým to, či žalovaný má z hľadiska občianskoprávných predpisov súkromné (nie administratívne) právo, odvodzované od práva vlastníka pozemku, na jeho pozemku zriadiť, resp. mať a užívať stavbu (viď § 135c OZ).

31. Súd pritom, aj v súvislostiach celého uplatneného nároku, zdôrazňuje, že právo nemožno vykladať bez zohľadnenia jeho účelu (najmä vo vzťahu k otázkam vyrovnania zjavnej majetkovej nespravodlivosti a tzv. holého vlastníctva. „Ako ústavne nesúladne (porušujúce základné práva) ústavný súd hodnotí aj rozhodnutia všeobecných súdov, ktorými boli zákony a podzákonné úpravy (vrátane noriem týkajúcich sa výkladu alebo platnosti právneho úkonu) interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti napr. v dôsledku prílišného formalizmu (IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 1735/07, I. ÚS 26/2010).“ (nález Ústavného súdu SR zo dňa 28.4.2014, sp. zn. IV. ÚS 15/2014).

32. Vzhľadom na to, ak žalovaný označené nehnuteľnosti, hoci aj vo verejnom záujme, užíval bez vecného alebo iného od neho odvodeného práva k týmto nehnuteľnostiam, a neposkytol za to ich vlastníkom adekvátnu náhradu, na ich úkor sa tak obohatil o to, čo by inak pri obdobnom obvyklom oprávnenom užívaní v tomto období na to musel vynaložiť, a musí to vlastníkovi vydať (nahradiť). „Neoprávnený majetkový prospech vzniká predovšetkým tak, že sa doterajší majetok obohateného rozmnoží o nové majetkové hodnoty; môže však spočívať aj v tom, že sa jeho doterajší majetok nezmenšil, hoci by k tomu inak došlo, kedy bol obohatený plnil svoje povinnosti,“(R 25/1985). Právo žalobkyne ako (spolu)vlastníka označených nehnuteľností na vydanie bezdôvodného obohatenia od žalovaného za užívanie týchto nehnuteľností v období od 11.3.2013 do 11.3.2015 je tak dané, a keďže toto spočívalo v neoprávnenom užívaní ktoré už nemožno vrátiť späť, v zmysle ust. § 458 OZ jej súd za to voči žalovanému, v rámci jeho povinnosti vydať jej bezdôvodné obohatenie, priznal peňažnú náhradu určenú ako súčin výmery 225,5 m² zodpovedajúcej (spolu)vlastníckym podielom žalobkyne z trvalého záberu označených nehnuteľností (z výmery 269 m²) a ceny peňažnej náhrady 1,20 Eur/m² za rok, ktorej primeranosť v konaní spochybnená nebola, čo predstavuje spolu za dva roky sumu 538,80 Eur.

33. Pokiaľ však ide o úroky z omeškania spojené s vydaním bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľností v období od 11.3.2013 do 11.3.2015, nakoľko čas splnenia tohto dlhu nie je ustanovený právnym predpisom a žalobkyňa žalovaného o jeho vydanie osobitne nepožiadala (v liste adresovanom žalovanému dňa 23.7.2014 nešpecifikovala obdobie za ktoré zaplatenie bezdôvodného obohatenia požadovala), podľa § 563 OZ bol žalovaný povinný vydať žalobkyňi toto bezdôvodné obohatenie nasledujúceho dňa po doručení žaloby (doručenej mu 30.4.2015), a od ďalšieho dňa je v omeškaní s plnením tohto peňažného dlhu a je povinný platiť žalobkyňi z dlžnej sumy aj úroky z omeškania. Preto súd žalobkyňi priznal uplatnenú sumu bezdôvodného obohatenia spolu so zákonnými úrokmi z omeškania v zmysle ust. § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nar. vlády Slovenskej za čas po jeho splatnosti vo výške o päť percentuálnych bodov vyššej než bola základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania tak, ako je uvedené v prvom odseku výrokovvej časti tohto rozsudku, a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

34. Už len pre úplnosť vo vzťahu k obrane žalovaného spočívajúcej v námietke premlčania možno uviesť, že táto nebola dôvodná, nakoľko v zmysle ust. § 107 ods. 1 OZ sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia premlčuje najskôr za dva roky od jeho vzniku (keď sa o ňom, o jeho trvaní a rozsahu oprávnený mohol najskôr vôbec dozvedieť), pričom žaloba o vydanie predmetného bezdôvodného obohatenia za obdobie od 11.3.2013 do 11.3.2015 bola podaná včas ihneď nasledujúceho dňa za 2 roky spätne, a teda pred jeho premlčaním.

35. Ani úvahy žalovaného o jednorazovej náhrade za vecné bremeno či obmedzenia žalobkyne a premlčaní práva na túto náhradu súd neprijal, nakoľko žiadne (a už vôbec nie konkrétne) vecné bremeno v jeho prospech mu v zmysle vyššie vysvetlených záverov nevzniklo. Okrem toho o nedôvodnosti obrany žalovaného svedčí napokon aj to, a ak by sme aj prijali jeho úvahy o tom, že mu údajne nejaké právo

zodpovedajúce vecnému bremenu užívať označené nehnuteľnosti aj vzniklo a malo by podľa neho trvať do času faktického zrušenia tohto zariadenia (viď bod 3.2 tohto odôvodnenia), za ktoré by (ako to počas konania prezentoval aj samotný žalovaný) vlastníkovi pozemku mala patriť náhrada, tak takáto náhrada za právo zodpovedajúce vecnému bremenu či zákonné obmedzenia by spravodlivo nemohla byť iba jednorazová, nakoľko toto právo by nebolo trvalé a rozsah jeho trvania vopred daný (závislý od následnej vôle vlastníka stavby len do času faktického zrušenia tohto zariadenia), a spravodlivo by sa tak musela určovať postupne (opakovane) podľa dĺžky jeho trvania, čo by ale vo výsledku pre účastníkov zrejme znamenalo obdobnú opakovanú peňažnú náhradu za trvanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu k tomuto pozemku (závislý od dĺžky držby a užívania) ako pri náhrade za neoprávnené užívanie tohto pozemku bez právneho dôvodu, ku ktorému dospel súd v tomto prípade.

36. Za rovnako zjavne nedôvodnú súd považoval aj jeho obranu spočívajúcu v námietke, že žalobkyňa uprednostnila žalobu o vydanie majetkového prospechu pred snahou o odstránenie protiprávneho vzťahu (zrejme do budúcnosti), a že súd by nemal podporovať udržiavanie a konzervovanie protiprávneho stavu. Súd totiž pripomína, že je viazaný návrhom resp. procesnou aktivitou strán sporu (oboch), a sám od seba nemôže svojím rozhodnutím (okrem výnimiek pri prikázaní vecí, napr. podľa § 135c ods. 2 a § 142 ods. 1 OZ) modifikovať, meniť, odňať a zakladať vlastnícke alebo iné právo k predmetu konania, nakoľko v rámci súdnej ochrany práva strán sporu v podstate takmer vždy výlučne len posudzuje a autoritatívne deklaruje (súdne rozhodnutie má spravidla deklaratórnu povahu). Ani žalobkyňa pritom zjavne nemožno vyčítať uplatňovanie a ochranu len niektorých jej práv, ktoré jej už vznikli, a to poukazom na to, že zároveň nerieši prípadné neoprávnené užívanie jej nehnuteľností do budúcnosti (čo nie je jej povinnosťou už aj preto, že tento stav je upravený zákazovými normami objektívneho práva chrániacimi vlastníkov pred vznikom nespravodlivej majetkovej nerovnováhy týkajúcej sa ich oprávnení), najmä ak žalobkyňa tento stav nevyvolala a je v možnostiach žalované tento stav vyriešiť niektorým zo spôsobov upravených právnym poriadkom. Vzhľadom na to súd rozhodol tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku

37. O náhrade trov konania súd rozhodoval v zmysle ust. § 262 ods. 1 CSP, podľa ktorého o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Žalobkyňa bola v konaní, okrem nepatrnej časti príslušenstva (úrokov z omeškania), úspešná v podstate v plnom rozsahu, a preto jej súd voči žalovanému v zmysle ust. § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

37. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia. Odvolanie sa podáva na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje.

Podľa § 363 CSP v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 ods. 1 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,

- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 CSP odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 CSP odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.